

PREDGOVOR

Leta 1615 je v Benetkah izšla slavna antologija koncertantnih motetov za nekaj solističnih glasov z naslovom *Ferdinandov glasbeni Parnas*. Posvečena je bila takratnemu vladarju Notranje Avstrije z dvorom v štajerski prestolnici Gradcu. Omenjena zbirka odlično odseva tako Ferdinandov glasbeni okus in širše zanimanje za tedaj naj sodobnejše slogovne novosti italijanske glasbe kot tudi njegovo prepoznanje glasbe kot sredstva za doseg osebne dobroti, ki pa je lahko uporabno tudi kot močno propagandno in politično orodje.

Štiristo let pozneje, leta 2015, je bil fenomenu Ferdinandovega glasbenega Parnasa in glasbi, povezani z nadvojvodskim dvorom v Gradcu, ki je bil v prvih dveh desetletjih 17. stoletja eno od vodilnih evropskih glasbenih središč, posvečen mednarodni muzikološki simpozij v Ljubljani, ki se nahaja nekako na pol poti med Benetkami in Gradcem. To znanstveno srečanje se je ukvarjalo z različnimi tematikami, ki se nanašajo na to pomembno glasbeno antologijo: od dejstev, povezanih s samimi glasbenimi deli iz te zbirke, vsebinami, ki se navezujejo na glasbo Ferdinandovega graškega dvora širše, študijami o skladateljih, katerih imena zasledimo v antologiji, povezanimi glasbenimi področji in širšim kulturnim in glasbenim vplivom v vladarjevi osebni, verski in politični mreži, ki jo je načrtno in sistematično stkal po celi Evropi.

Zamisel o simpoziju na temo antologije *Parnassus musicus Ferdinandaeus* se je seveda porodila že nekaj let pred dogodkom v krogu skupine neodvisnih muzikologov, ki jih združuje zanimanje za sledenje širjenja italijanske glasbe v deželah srednje in vzhodne Evrope od zgodnjega novega veka do prejšnjega stoletja, tematika, ki v splošnih glasbenih zgodovinah ni obravnavana v obsegu, ki si ga zasluži. Ta skupina, ki se je poimenovala TRADIMUS (Tracking the Dissemination of Italian Music – Sledenje širjenja italijanske glasbe),¹ je tedaj delovala pod okriljem Fundacije Levi v Benetkah, ki je znanstveno srečanje leta 2015 tudi finančno podprla.

Mednarodni muzikološki simpozij z naslovom *Parnassus Musicus Ferdinandaeus (1615)* je organiziral in gostil Muzikološki inštitut ZRC SAZU 15. in 16. oktobra 2015.

¹ Jana Bartová (Slovaška), Lars Berglund (Švedska), Daniele V. Filippi (Italija), Tomasz Jeż (Poljska), Metoda Kokole (Slovenija), Aleksandra Patalas (Poljska), Barbara Przybyszewska-Jarmińska (Poljska); Herbert Seifert (Avstrija); Joachim Steinheuer (Nemčija) in Marina Toffetti (Italija).

Srečanje je potekalo v okviru evropskega projekta HERA MusMig (Glasbene migracije v zgodnjem novem veku: na sotočju evropskega vzhoda, zahoda in juga; 2013–2016). Člani organizacijskega odbora so bili: Metoda Kokole (Slovenija), Marina Toffetti (Italija), Herbert Seifert (Avstrija) in Jana Bartová (Slovaška). Na srečanju je nastopilo dvajset predavateljev iz desetih evropskih držav. Kot je za podobna jubilejna srečanja primerno, je predavanja pospremil tudi večerni koncert z naslovom *Parnassus musicus Ferdinandaeus: moteti za avstrijskega nadvojvoda Ferdinanda (1615)* v izvedbi slovenske vodilne skupine za staro glasbo *musica cubicularis*, ki je poustvarila izbor motetov iz imenovane antologije.

Ta številka revije je posredni rezultat simpozija iz leta 2015, saj prinaša izbor šestnajstih prispevkov avtorjev, ki so govorili tudi na simpoziju. Zaporedje tiskanih razprav sledi izvorni zasnovi, in sicer tako, da splošni predstavitvi posvečenca in njegovega dvora v Gradcu (s podnaslovom Nadvojvoda Ferdinand in njegov glasbeni Parnas) sledijo študije o njegovem glasbenem repertoarju s poudarkom na skladbah zbirke *Parnassus* in obsežnejših duhovnih glasbenih delih njegove kapele (Ferdinandov glasbeni repertoar), razprave, ki predstavljajo glasbeno delo skladateljev, katerih imena zasledimo v antologiji leta 1615 (Skladatelji zbirke *Parnassus musicus Ferdinandaeus*), članki o povezanih ali sorodnih dvorih (Habsburžani in italijanska glasba ter Glasbeni ustanovi poljskega in transilvanskega dvora) oziroma o širjenju glasbenega sloga naslovne antologije (Najširši odmevi sloga zbirke *Parnassus*) ter nazadnje še predstavitev evropskega projekta HERA o glasbenih migracijah (Poročilo o projektu MusMig), tudi ta predstavitev pa se dotika povezave z Gradcem in zbirke *Parnassus musicus Ferdinandaeus*, saj kot primera obravnava skladatelja Vinka Jelića (ki je študiral v Gradcu) in repertoar malih duhovnih koncertov, tako Jelića kot tudi Lukačiča.

Na tem mestu se posebno zahvaljujem vsem, ki so v različnih vlogah prispevali in mi pomagali izvesti ta tiskani poklon Ferdinandovemu glasbenemu središču v Gradcu, ki je ne nazadnje tudi močno vplivalo na razvoj glasbene umetnosti in kulture splošno na ozemlju, ki danes pripada Republiki Sloveniji, ter tako vsaj posredno predstavlja tudi del naše nacionalne glasbene dediščine. V prvi vrsti se moram zahvaliti vsem avtorjem za njihove dragocene vsebinske prispevke, nadalje pa sem hvaležna tudi kolegom na Muzikološkem inštitutu, v prvi vrsti Klemnu Grabnarju, ki je s pomočjo Lucije Bizant poskrbel za tehnično plat ter zadnje redakcijske posege, ki so pripomogli k večji enotnosti tega dvojnega tematskega zvezka revije *De musica disserenda*. In končno se moram zahvaliti tudi recenzentom ter še posebno profesorju Michaelu Talbotu, ki je s svojo jezikovno akribijo poskrbel, da so prispevki, ki so jih v angleškem jeziku pisali muzikologi iz drugih jezikovnih okolij, kar najbolj razumljivi.

Upam, da bo ta knjiga dosegla vse kolege muzikologe, ki jih zanima glasba zgodnjega 17. stoletja, mali duhovni koncerti in glasbene dejavnosti takratnih habsburških vladarjev.

Metoda Kokole

Ljubljana, november 2017